

Február 6.

— 55 éve, 1919-ben Bukarestben halt meg Ion C. FRIMU, a romániai szocialista munkásmozgalom kiemelkedő harcosa, a Romániai Munkások Szociáldemokrata Pártjának egyik forradalmi szellemű vezetője, a mozgalom jeles publicistája és propagandistája. (Sz. 1871. okt. 4. Birzești, Vaslui köz.) M 71. 9. 59.; Petreanu — Baran : *I. C. Frimu*. B 1969 EP.

— 75 éve, 1899-ben Budapesten halt meg MOLNÁR József festő, a korai történelmi festészet (*Dezső vitéz önfeláldozása; Budavár visszavétele*), az életkép- és tájfestészet érdemes képviselője. Egyik legjobb műve a Géricault francia festő hatására készült *Hajótörtek* c. képe. (Sz. 1821. március 21. Zsámbék)

— 175 éve, 1799-ben Párizsban halt meg É. Louis BOULLÉE francia építész. Számos tervet készített (Versailles átépítése, könyvtár, múzeum, diadalkapu), de közülük csak néhány került kivitelezésre (Hôtel de Brunoy, 1772). (Sz. 1728. február 12. P)

— 410 éve, 1564-ben Canterburyben született Christopher MARLOWE angol költő, drámaíró. (Mh. 1593. június 1. Deptford) „Az angol dráma megteremtője, Shakespeare legnagyobb elődje, ő kezdte a színpadon a blank vers használatát. Minden darabja egy nagy szenvedély ábrázolása, hatalmas erő, nagy nyelvi tűz fűti sorait és jeleneteit, kiválóan jellemel, ügyesen szerkeszt. Legismertebb darabjai a még túlzó és sokszor dagályos »Tamerlán« és a »Faust doktor«, melyet Goethe is felhasznál; művészileg sokkal magasabb fokon áll azonban a II. Edward, Marlowe mesterműve“ (Szabó Lőrinc : *Örök barátaink*). *Doktor Faustus tragikus históriája*, 1960 (Faust ciklus; a ciklusban még Goethe : Faust, 1961; Heine : Faust, 1963; Lenau : Doktor Faust, 1962).

Február 7.

— 445 éve, 1529-ben Toledóban (Spanyolország) halt meg Baldassare CASTIGLIONE olasz író, diplomata, a moralista irodalom kiemelkedő, európai hírnő alkotója. Főműve a párbeszédekben írt *Il Cortegiano*, 1528 (m : *Az udvari ember*), „a reneszánsz egyik legnagyobb jelentőségű törvényadó műve“ (Kardos Tibor), hosszú ideig rendkívül népszerű olvasmány volt Európában. (Sz. 1478. dec. 6. Casatico, Mantova köz.) L. még Nyolc évszázad olasz költészete, 1957; Itália virágos-

kerje, 1964. Szerb : Az udvari ember, 1927; Heller : A reneszánsz ember, 1967.

Február 8.

— 65 éve, 1909-ben Zakopanében halt meg Mieczysław KARLOWICZ lengyel zeneszerző, az „Ifjú Lengyelország“ zeneszerzői csoport tagja. Karmesterként is tevékenykedett. Munkásságának első szakaszában elsősorban a vokális műfajok foglalkoztatták, majd egyre inkább a hangszeres kamarazene felé fordult. Munkássága második felében láttak napvilágot szimfonikus művei, melyekkel jelentősen lendítette fel a lengyel zenének ezt az ágát. Szimfonikus költeményei közül jelentősebbek : *Örök énekek, Visszatérő hullámok, Alarcosbábi jelenet, Stanislaw és Anna. Litván rapszódia*iban lengyel, litván és fehér-orosz népdalanyagot dolgozott fel. Foglalkoztatta a versenymű (hegedű), programszimfónia, s a színpadi kísérőzene is. Zenetudományi munkáiban a lengyel lantzenéről, a régi lengyel hegedű-riadalomról értekezett. Zenei nyelvzetében nyomott hagyott Wagner, Richard Strauss művésze. Korai, tragikus halála nagy veszteséget okozott a lengyel zenekultúrának. (Sz. 1876. dec. 11.) (Benkő)

— 100 éve, 1874-ben Budapesten született SZEGHŐ Sándor karmester, zeneszerző. Komponált vonósnégyeseket, dalokat, kórusballadát, szimfonikus költeményt (*Bor vitéz*, 1910), operákat (*Báthory Erzsébet*, bem. 1913 stb.) és más zeneműveket. (Mh. 1956. aug. 3. Bp.)

— 100 éve, 1874-ben Ludwigsburgban halt meg David Friedrich STRAUSS német filozófus és publicista, ifjúhegelianus. Nevezetes, nagy vitát kiváltó könyve *Das Leben Jesu I—II*. Tübingen 1835—1836 (Jézus élete), amelyben kifejté azt az álláspontját, hogy az evangéliumi történetek mítoszok, nem egyes egyének művei, hanem vallási közösségek vagy népek szellemi alkotásai, akárcsak a pogány mondák. Az evangéliumok tartalmát a mítoszok körébe utalva Strauss tagadja a bibliai csodák és egyéb természetfölötti tények lehetőségét. A könyvben felvetett probléma az ifjúhegelianusok központi kérdésévé vált. (Sz. 1808. január 27. L)

— 125 éve, 1849-ben Kranj helységben halt meg France PREŠEREN szlovén költő. Parasztcsaládból származott, Bécsben jogot végzett. Legjelesebb képviselője a haladó szellemű szlovén romantikának. Népének nemzeti függetlenségéért és egyenjogúságáért, a humanizmus eszméiért, demokráciáért küzdött. Főműve a *Sonetni venec*, 1834 (Szonettkoszorú). Prešeren tekinthető a

modern szlovén líra és a szlovén irodalmi nyelv megalapítójának, aki nagy hatást gyakorolt kortársaira és a későbbi szlovén nemzedék íróira. (Sz. 1800. dec. 3. Vrba) (Büchl)

— 140 éve, 1834-ben Tobolszkban született Dmitrij I. MENGYELEJEV, a világhírű orosz vegyész, a modern terméstudomány úttörő tudósa, „a tudomány forradalmára“, a vegyi elemek periódusos rendszerének megalkotója. (Mh. 1907. február 2.) M 72. 1. 53.

— 150 éve, 1824-ben Pesten született id. Lendvay Mártonné HIVATAL. Anikó színésznő. Vidéki vándorlások után előbb a budai Várszínház, majd az 1837-ben megnyitott Pesti Magyar Színház tagja lett. A feljegyzések szerint „rendkívül bájos arca, behízelgő hangja és játékanak melegsége méltán tették közkedveltté“. Legjelentősebb fiataalkori szerepei Júlia, Ophelia, Melinda voltak; ezeket azután sok klasszikus hősnő megformálása követte : Desdemona (Shakespeare : *Othello*), Dorina (Molière : *Tartuffe*), Lujza (Schiller : *Ármány és szerelem*) stb. Dicséretét a kor legjelentősebb kritikussai és költői zengték (köztük a szigorú Vörösmarty). (Mh. 1891. aug. 6. Bp.) (G)

— 150 éve, 1824-ben Kecskeméten született MURAKÖZY János festő és jogász. Pesten és Bécsben tanult, majd hazatérve városi hivatalt vállalt. Titokban festett. Impresszionisztikus színkezelésű művét halála után, 1914-ben Kecskeméten állították ki. Fontosabb munkái : *Guerilla kapitány búcsúja, Őnarckép, Fésülködő nő, A háborgó tenger* stb. (Mh. 1892. szeptember 2. K)

— 225 éve, 1749-ben Amszterdamban halt meg Jan van HUYSUM holland festő. Apja, Justus van Huysum tanítványa volt, Amszterdamban működött, virágcsendéleteket festett aprólékos, részletező technikával, üde, vidám színekkel. Több képe külföldre került. (Sz. 1682. április 15. A) L. még Garas : Kortársak a németalföldi festőművészetről, 1967.

Február 9.

— 20 éve, 1954-ban halt meg Constantin ARTACHINO román festőművész. (Sz. 1870)

— 50 éve, 1924-ben Bukarestben született Teodor BALȘ költő, műfordító, szerkesztő (*Lucașfarul, Gazeta Literară, România Literară*). Verseiben korunk társadalmi és egyéni kérdéseire keres választ, újabb kötetekben hagyományos formájú hazafias és leíró költemények figyelemre méltók. Lope de Vega, M. Hernandez, Lorca fordítója. M. 67.